

Pleegzorg en fantasie: uit de échte praktijk

Door Anita Peeters Vlemmix

Moeder, pleegmoeder en voormalig leerkracht Anita Peeters (40) was van kinds af aan al geïnteresseerd in psychologie achter gedrag. Haar keuze om samen met haar man pleegouders te worden heeft dit verder aangewakkerd, en het deed haar 'thuiskomen' toen haar pleegdochter bij hen kwam wonen. Hoe mensen zich gedragen, en dan met name kinderen, ziet ze op bijzondere manieren terug in de pleegzorgwereld waar ze zich actief voor inzet. Zo ook in het (samen)spel met de PoppenVilla by Liliane® die haar zoon (9) en pleegdochter (bijna 4) vorig jaar mochten ontvangen...

Waar ik als Anita bezig ben met alledaagse dingen zoals boodschappen doen, de nooit-ophoudende-was en kinderen naar en van school brengen en halen, betrap ik mezelf erop dat ik daarnaast ook erg bezig ben met praktische zaken in de komende periode. Wat eten we morgen? Gaan we op vakantie dit jaar en waar naartoe dan? Wat moet er nog geregeld worden voordat onze zonnestraal binnenkort naar school gaat? Steeds maar bezig met het volgende – plannen, zaken regelen. En soms komen er momenten die je totaal in het nú zetten...

De geur van hout en herinneringen

Via een samenwerking van de Nederlandse Vereniging van Pleeggezinnen, een ideële stichting en de Rudolphstichting, mochten we vorig jaar een prachtige PoppenVilla in ontvangst nemen. Ik sta zo mogelijk nog meer te springen van blijdschap dan de kinderen wanneer deze bezorgd wordt. Al snel vult de kamer zich met de geur van hout, een geur waar persoonlijke herinneringen aan kleven, doordat het bij mij vroeger thuis zo rook in de werkplaats waar mijn vader altijd zijn trappen en kozijnen maakte. Het brengt me terug naar de tijd van twee grote zussen die me liefdevol instoppen in een dekentje om samen televisie te kijken (ook al vonden ze mijn favoriete serie heel kinderachtig, ze keken voor hun zusje mee). Het herinnert me aan de houtkachel die brandde op koude winteravonden. Ik voel me weer even als destijds, in de sfeer van mijn ouders die in hun werkplaats bezig en altijd dichtbij me waren. Tegelijkertijd geven deze flashbacks me het inzicht dat kleine dingen zoals geur, zó intens verweven kunnen zijn met je gevoel, je herinneringen, je zijn.

Pleegkinderen en trauma's

Dit is ook het moment dat een diep besef me plotseling overvalt: pleegkinderen hebben deze herinneringen en gevoelens ook, echter helaas vaak op een negatieve manier, gezien hun traumatische achtergrond. Hoe diep iets kan zitten, merk je op de meest onverwachte momenten. Zoals bij mij bij het ruiken van het hout van de PoppenVilla. Zo mooi om me juist op dat moment dit te realiseren, want het gaf me een nog scherper beeld van de noodzaak van het verwerken van trauma's bij kinderen. Dat deze trauma's diep kunnen zitten, ervaar ik natuurlijk bij onze eigen pleegdochter. Maar hoor ik ook van anderen die de dagelijkse zorg van een pleegkind op zich hebben genomen. Het is een wereld waar ik voorheen minder besef van had, waarvan een deurtje is opengegaan toen ik zelf pleegmoeder werd. Ik realiseer me echter ook dat onze pleegdochter er niet bij gebaat is als we blijven hangen in dat trauma, maar dat we haar juist moeten opvangen, ondersteunen en ruimte moeten geven.

PoppenVilla

De PoppenVilla blijkt daar de uitermate geschikte tool voor. Dit noem ik geen poppenhuis, daarmee zou ik het tekort doen. Je spreekt hier echt van een meubel! Mooi blank hout, dus niet schreeuwerig in ons interieur, ondanks het immense formaat ervan. De wielen maken de PoppenVilla makkelijk verrijdbaar, in de zomer wordt er zelfs buiten mee gespeeld.

Wie wil er nu niet in een verrijdbaar huis wonen? De "kinderen van de kinderen", zoals Liliane Limpens, ontwerper van de PoppenVilla, de villa-bewoners noemt, komen letterlijk en figuurlijk in een gespreid bedje terecht. Want wat een prachtige, complete meubels horen bij de villa. Bedjes met dekens, kasten, roestvrijstalen kranen, tafels met stoelen, bureau, keuken en badkamer met werkbladen van granietlook, zelfs een schommel is aanwezig, overal is aan gedacht.

*Je eigen huis
op jouw manier vorm gegeven
Door jouw poppenkinderen
komt jouw kind-zijn weer tot leven*

*Alles wat je hebt meegemaakt
laat je jouw poppen ervaren
Alle trauma's in je leven
zo kort, maar vol gevaren*

*Door jouw poppen
ontstaat er ruimte voor spel
Praten lukt nog niet
maar verwerking komt zo wel*

*Heel voorzichtig
op jouw tempo, in jouw tijd
Komen gevoelens weer tot leven
soms opeens een lachende meid*

*Jouw poppenkinderen
wonend in jouw huis
Hun bedjes opgemaakt
voor jouw poppen een 'thuis'*

*Het laat jouw wens zien
ergens bij te mogen zijn
Stel mijn hart voor je open
je bent nog zo klein*

*Langzaam ga je open
geef je je poppenkinderen een zoen
Het doet me op dat moment beseffen
we hebben een 'nu' en een 'toen'...*

Anita Peeters Vlemmix

Een topontwerp, zo heb ik nooit eerder gezien. De bewoners zijn nogal divers: van Barbies (die zelfs rechttop onder de douche kunnen, en niet dubbelgevouwen zoals bij reguliere poppenhuizen), Playmobil-poppetjes, dieren, auto's en vliegtuigen tot aan actiefiguren aan toe. Onze zoon maakt er een autogarage van, compleet met verkooprijzen voor de auto's in de showroom. De auto's worden zó via de oprijplank de villa, euh garage, in

gereden. Terwijl ons meisje liever haar Barbies warmhartig onder de douche en op de wc zet waarna ze hen voorgelezen in hun bedjes toestopt.

Afluisteren en verwerken

Het zal voor elke ouder wel herkenbaar zijn. Woorden die hoorbaar zijn via de babyfoon, die met kinderlijke stem herhalen wat je zelf soms zegt tegen je kinderen: 'Eerst je handen wassen voordat je aan tafel gaat', 'Kun je dat nétjes vragen?' of 'Doe een jas aan'. Vrij onschuldige zinnen, die een lach op mijn gezicht weten te toveren als ik ze hoor repeteren door mijn 3-jarige pleegdochter. Ze laten zien hoeveel ze oppikt, terwijl ik me er niet eens altijd bewust van ben.

De PoppenVilla nodigt uit om gesprekken te voeren met de kinderen van de kinderen, zoals de Barbies. Wanneer er een bezoeking is geweest hoor ik andere dingen in het spel dan wanneer onze pleegdochter ruzie heeft gehad met haar broer. Maar er is een overeenkomst: het laat hen de situatie herbeleven, structureren en verwerken. Dat vind ik het mooie van kinderen en spel: op hun eigen manier, in een veilige setting, komen ze tot het verwerken van gedachten en emoties.

Dat is ook wat andere pleegouders ervaren. De villa blijkt bij uitstek hét middel te zijn om via fantasie aan de slag te gaan. Er wordt omgegaan met angsten en andere heftige gevoelens, oplossingen worden er bedacht, er wordt geleerd hoe gebeurtenissen gedragen kunnen worden en er wordt geoefend met sociale situaties.

De fantasie die kinderen in zich hebben zorgt ervoor dat het mogelijk is dat situaties nagespeeld kunnen worden waardoor kinderen meer grip krijgen op wat er zich afgespeeld heeft in hun jonge leven. Maar ook ter voorbereiding op wat een kind te wachten staat, is fantasie een ongedwongen middel. Een kind kan minder angstig een nieuwe situatie ingaan, omdat het zich mentaal al deels daarop heeft voorbereid. Fantasiespel maakt kinderen socialer, creatiever en zelfs gelukkiger.

Uitwisselen van ideeën om tot meer spel te komen

Fantasie kun je nooit genoeg prikkelen. Daarom is het ook zo mooi dat ik in contact gekomen ben met andere pleegouders die me hebben laten weten op welke leuke manieren die PoppenVilla bij hen thuis ingezet wordt.

Zo leven er koeien in het mooie houten huis, en van het ene op het andere moment ontstaat er een complete boerderijstal. Er wordt met een 3D-pen een laptop gefabriceerd, van klei worden bestek, kleeuhangers en een wasmachine gemaakt. Fantasie blijkt niet te stoppen bij een bepaalde leeftijd, het is een doorlopend proces.

(Van) kinderen leren

Toen ik moeder werd, en later pleegmoeder, wist ik wel dat mijn leven er anders uit zou gaan zien dan daarvoor. Ik heb het geluk dat ik dagelijks mee mag maken wat een verrijking kinderen kunnen zijn in mijn leven. Ik wil hen meegeven wat ik zelf heb geleerd van mijn ouders, aanvullen van hetgeen ik bij hen heb gemist, ik wil hen leuke activiteiten aanbieden die ik andere ouders zie doen en zie doorgeven aan hun kinderen. Maar ik wil vooral ook zelf leren van wat de kinderen mij te leren hebben. Want elke dag leren ze me weer dingen. Kijken naar de kleine dingen die ik allang niet meer zag. Maar ik beseef ook, als ik één van mijn kinderen volledig in hun fantasiespel observeer, meer dan ooit: Durf te leven in het nu, want daarin zijn zowel verleden, heden als toekomst aanwezig. Geen enkel ander moment kan dat evenaren. Ik laat die nooit-ophoudende-was maar even voor wat-ie is, schuif op een krukje aan en durf mee te gaan in de fantasie van mijn kind....

*People, don't you understand
The child needs a helping hand
Or he'll grow to be an
angry young man some day
Take a look at you and me
Are we too blind to see
Do we simply turn our heads
And look the other way

In the ghetto by Elvis Presley*

Anita: "Iedereen heeft zijn eigen redenen om dingen te doen en te laten. Zo hoorde ik als tiener dit nummer van Elvis Presley en zag de noodzaak in om bewust voor elkaar te zorgen. Ik heb dat later vorm proberen te geven door me in te zetten als pleegouder."

Anita Peeters-Vlemmix, Asten 2019

Met dank aan Liliane Limpens – de ontwerper van de PoppenVilla by Liliane®, de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen, de Rudolphstichting en een ideële stichting die sinds 2008 PoppenVilla's doneert aan Nederlandse kinderen in kwetsbaarheid.